

งานวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิค
การสอนแบบการเรียนรู้โดยการลงมือทำของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นางกมลพร สุขแก้ว

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย

ที่

วันที่ 6 มีนาคม 2568

เรื่อง รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย การเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบการเรียนรู้โดยการลงมือทำของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน

จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยข้าพเจ้า นางกมลพร สุขแก้ว ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ ได้รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบการเรียนรู้โดยการลงมือทำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ มีความสุขในการเรียนรู้ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น

บัดนี้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเสร็จสิ้นเรียบร้อยตามที่ได้ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและรับรองรายงาน

ลงชื่อ

(นางกมลพร สุขแก้ว)

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

คิดเห็นผู้อำนวยการโรงเรียน

.....
.....

ลงชื่อ

(นางสาวกัญญา ปัตเมฆ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย

ชื่อเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
หน่วย การเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบการเรียนรู้
โดยการลงมือทำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัย นางกมลพร สุขแก้ว

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้มีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ การเรียนรู้โดยการ ลงมือทำ (Learning by doing) และเข้าใจความหมายของเครื่องมือทางภูมิศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยใช้ กิจกรรม Learning by doing และจากสื่อสิ่งพิมพ์หรือใบงานที่มีประกอบอยู่ รวมทั้งการลงมือทำ แบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยผู้วิจัยได้จัดทำทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งทำการคิด วิเคราะห์ผลคะแนน จากการศึกษาปรากฏว่า จากการทดสอบจากทักษะความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการวิเคราะห์ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์จากการศึกษา และโดยลงมือทำ ประกอบกับทำแบบฝึกหัดที่กำหนดให้ นั้น ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้ดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการ เปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น

ความสำคัญและที่มา

เนื่องจากการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิศาสตร์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ซึ่งต้องทำความเข้าใจประเภท รูปแบบ ลักษณะ ส่วนประกอบต่าง ๆ และวิธีการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์แต่ละประเภทอย่างถูกต้อง เพราะว่าหากนักเรียนขาดทักษะกระบวนการด้านใดด้านหนึ่งแล้ว ก็จะเป็นปัญหาที่สำคัญมากแก่ผู้เรียนและครูผู้สอนเพราะจะทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาอื่นไม่ดีเท่าที่ควร จากการที่ได้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้พบว่านักเรียนยังขาดทักษะ กระบวนการการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ ดังนั้นจึงเห็นควรนำนักเรียนที่ยังขาดทักษะนี้ทั้งระดับชั้นมาทำการวิจัยในชั้นเรียน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์เพิ่มขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา

1. แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์และการเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by doing)
2. ระดับผลสัมฤทธิ์ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นที่การส่งเสริมทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฝึกอย่างง่าย ๆ เพื่อให้นักเรียนไม่เบื่อและสนุกสนานในการเรียน ทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการทำแบบฝึกหัดหรือข้อสอบที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบผล คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อศึกษาการพัฒนาของนักเรียนหลังจากที่ได้มีการฝึกทักษะกระบวนการต่างๆว่ามีความแตกต่างหรือมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้เพิ่มพูนทักษะกระบวนการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์
2. ได้แนวคิดที่ว่า การเรียนรู้เรื่อง ภูมิศาสตร์ จำเป็นที่จะต้องรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์และ ลักษณะการใช้เครื่องมือแต่ละประเภทได้ถูกต้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้แบบฝึกอย่างง่าย ๆ เพื่อช่วยฝึกและเพิ่มพูนทักษะ กระบวนการเรียนรู้ เรื่องภูมิศาสตร์และได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวนรวมจำนวนทั้งสิ้น 34 คน
2. เนื้อหา / หลักวิชา วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pre-test)
2. แบบฝึกหัดเกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และลงมือสร้างเครื่องมือทางภูมิศาสตร์(แผนที่)
3. ทดสอบวัดความรู้หลังเรียน (Post-test)

ขั้นตอนการดำเนินการ

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีการดำเนินการและรายละเอียดเป็นขั้นตอนดังนี้

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
13 มกราคม 2568	- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน	ผู้วิจัยบันทึกคะแนน
14-15 มกราคม 2568	-นักเรียน เรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ทำ แบบฝึกหัด และสร้างเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่)	ผู้วิจัยบันทึกคะแนน
17 มกราคม 2568	-นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน	ผู้วิจัยบันทึกคะแนน

1. ชั้นวิเคราะห์

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียนได้กำหนดไว้ดังนี้

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบางสะพานน้อย ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนทั้งสิ้น 34 คน

1.2 วิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

เนื้อหาที่จะใช้สร้างแบบทดสอบ และแบบฝึกหัด คือเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหน่วยเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ลักษณะแต่ละประเภทของเครื่องมือทางภูมิศาสตร์แต่ละชนิด และส่วนประกอบของเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้คัดตัวอย่างมาดังนี้

Map แผนที่

Globe ลูกโลก

Compass เข็มทิศ

2. ชั้นออกแบบ

ชั้นออกแบบทดสอบ และแบบฝึกหัดมีขั้นตอนดังนี้

ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เป็นแบบฝึกหัดเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ทักษะความรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์แต่ละประเภท ส่วนประกอบของเครื่องมือต่างๆ และวิธีการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ให้เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้โดยมีรูปภาพเป็นส่วนประกอบ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้

ทดสอบหลังเรียน (Post-test) เป็นแบบฝึกหัดเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ชั้นดำเนินการ

มีการดำเนินการดังนี้

3.1 ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์แต่ละประเภท ส่วนประกอบของเครื่องมือต่าง ๆ ใน แบบทดสอบ และทำการบันทึกคะแนน

3.2 ดำเนินการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แต่ละประเภท / ชนิดและส่วนประกอบของเครื่องมือต่างๆ และลงมือสร้างเครื่องมือทางภูมิศาสตร์โดย แบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อการเรียนรู้โดยใช้ตัวอย่างเครื่องมือทางภูมิศาสตร์เป็นแผนที่ให้นักเรียนศึกษาและช่วยกันสร้างแผนที่ ตามมาตราส่วนที่กำหนดให้ให้มีความสมบูรณ์ตามลักษณะ ของแผนที่ โดยครูเป็นที่ปรึกษา และประเมินตามระยะ

3.3 ทำการทดสอบอีกครั้งโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แต่ละประเภท ส่วนประกอบของเครื่องมือต่าง ๆ ในแบบทดสอบ และทำการบันทึกคะแนน

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ผลจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
- วิเคราะห์ผลจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน จัดทำตารางเปรียบเทียบผลต่างระหว่างก่อนฝึกและหลังฝึก หาผลต่างจากการปฏิบัติดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน – หลังเรียนเรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
ก่อนเรียน	34	15	195	8.86	50.76
หลังเรียน		15	301	13.68	86.06

จากตารางพบว่า คะแนนความสามารถระหว่างก่อนเรียนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 34 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 8.86 คิดเป็นร้อยละ 50.76 และ คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม เท่ากับ 13.68 คิดเป็นร้อยละ 86.06 ดังนั้นนักเรียนมีค่าคะแนน เฉลี่ยเพิ่มขึ้น เท่ากับ 5.3

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนนั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดพื้นฐานความรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์หรือมีพื้นฐานความรู้อ้างแต่ไม่สามารถวิเคราะห์หลักการของการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ได้ถูกต้อง แต่หลังจากนักเรียนได้เรียนและทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม ประกอบกับได้รวมกลุ่มกันสร้างเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ชนิดแผนที่ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความรู้และสามารถเรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเข้าใจความหมายมากยิ่งขึ้น สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีนักเรียนบางคนที่มีค่าคะแนน จากการทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยดีเท่าที่ควรนั้นก็อาจเป็นเพราะว่านักเรียนยังขาดความต่อเนื่องในการทำ ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์และในบางครั้งก็มีกิจกรรม ต่าง ๆ ของทางโรงเรียนมาคั่นความต่อเนื่องของการเรียนรู้และดึงความสนใจของนักเรียนไปด้วย และอีก สาเหตุจากการสอบถามโดยตรงจากนักเรียนทำให้ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเพิ่มเติมว่านักเรียนไม่ได้กลับไป ทบทวนและทำความเข้าใจเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าปัญหานี้ควรจะนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

อภิปรายผลจากการศึกษาจากการสร้างแบบฝึกหัด ความรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สังเกตได้ว่านักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ โดยดูผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
2. จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์เพิ่มขึ้น
3. จะเห็นได้ว่าเมื่อนักเรียนได้รับการสอนที่เน้นย้ำในจุดที่นักเรียนมักจะสับสนหรือผิดพลาดบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนผิดพลาดน้อยลง และสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์นั้นผู้เรียนจำเป็นต้องได้สัมผัสเครื่องมือ หรืออุปกรณ์จริงจะทำให้นักเรียนเข้าใจความหมาย การใช้งานของเครื่องมือทางภูมิศาสตร์แต่ละชนิดได้เพิ่มขึ้น
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีเวลาในการพบและติดตามผลจากนักเรียนมากกว่านี้

งานวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิค
การสอนแบบการเรียนรู้โดยการลงมือทำของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1